

POSTANOWIENIE

26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa I. S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 11 kwietnia 2024 r., V ACa 1223/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

Pozwem z 11 stycznia 2020 r., ostatecznie zmodyfikowanym pismem z 3 listopada 2021 r., skierowanym przeciwko Bank S.A. z siedzibą w W., I. S. wniosła o: 1) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 292.869,64 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia za okres od 20 stycznia 2008 r. do 20 października 2019 r. wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 2 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty, z uwagi na podnoszoną nieważność (ze

skutkiem *ex tunc*) umowy kredytu na cele mieszkaniowe [...] nr [...] z 11 września 2008 r., zawartą pomiędzy I. S., a Bank1 Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) i stwierdzenie (uchylenie) na przyszłość nieważności ww. umowy, ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd, że umowa jest ważna: 2) zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 223.654,77 zł wraz z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 2 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnego świadczenia w postaci nadpłat kredytowych za okres od 20 stycznia 2009 r. do 20 października 2019 r., z uwagi na nieważność lub bezskuteczność niektórych postanowień umowy tj. klauzuli niedozwolonych zawartych w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a oraz § 9 ust. 2 zd. 3 i 4 - stanowiących dla pozwanego podstawę do uzależniania wysokości rat kredytowych od kursu CHF, na skutek czego umowa jest ważna, jednak raty kredytu przeliczane są przez cały okres jej trwania bez zastosowania mechanizmu indeksacji przy zachowaniu wszystkich pozostałych parametrów umowy, w tym w szczególności marży i oprocentowania i uznanie za bezskuteczne na przyszłość w stosunku do powódki ww. postanowień umowy.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że 11 września 2008 r. zawarła w G., z Bank1 Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) umowę kredytu na cele mieszkaniowe [...] nr [...]. Kredyt zawarty przez strony został określony jako kredyt denominowany, udzielony w złotych w kwocie 540.000,00 zł. Powódka wskazała, że 13 stycznia 2012 r. strony zawarły aneks nr 1 do umowy kredytu na cele mieszkaniowe [...] nr [...] z 11 września 2008 r., którym strony ustaliły, że począwszy od 20 stycznia 2013 r. spłata rat kapitałowo-odsetkowych następować będzie w CHF. Powódka wskazała, że przedmiotową umowę kredytu zawarła jako konsument, w celu nie związanym z prowadzoną działalnością gospodarczą, zaś kredyt został zaciągnięty na zakup nieruchomości zabudowanej położonej w G. przy ulicy [...].

Jednocześnie strona powodowa oświadczyła, że podjęła próbę ugodowego załatwienia przedmiotowej sprawy w postaci wezwania do zapłaty z 21 listopada 2019 r., jednakże pozwany nie wyraził woli ugodowego załatwienia sprawy.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W wyniku rozpoznania sprawy, wyrokiem z 15 czerwca 2022 r., Sąd

Okręgowy w Gdańsku, w szczególności: 1. ustalił, że stosunek prawny wynikający z zawartej 11 września 2008 r. pomiędzy powódką I. S., a Bank1 S.A. z siedzibą w W. (poprzednik prawny strony pozwanej) umowy kredytu nr [...] nie istnieje z uwagi na nieważność umowy; 2. zasądził od pozwanego Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki I. S. kwotę 114.656,87 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2020r. do dnia zapłaty; 3. zasądził od pozwanego Bank S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki I. S. kwotę 195.473,25 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2020 r. do dnia zapłaty; 4. oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go częściowo, tj. w zakresie pkt.: 1, 2, 3 i 5; zaskarżonemu wyrokowi zarzucając: naruszenie przepisów prawa procesowego: art. 156¹ k.p.c., art. 156² k.p.c., art. 212 § 2 k.p.c., art. 235² § 1 pkt. 2, 3 i 5 k.p.c. art. 227 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. oraz naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 69 ust. 1 i 2 pkt. 2, 3 prawa bankowego, art. 353¹ k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 56 k.c., art. 41 prawa wekslowego, art. 358 § 2 k.c., art. 410 § 1 i 2 k.c., art. 405 k.c., art. 455 k.c., art. 498 § 1 i 2 k.c., art. 499 k.c., 203¹ § 3 k.p.c., art. 91 k.p.c., art. 496 k.c., art. 497 k.c., art. 487 § 2 k.c., art. 61 § 1 k.c. Jednocześnie strona pozwana na wypadek nieuwzględnienia podniesionych w apelacji zarzutów dotyczących skuteczności zarzutów potrącenia i zatrzymania wyszczególnionych w postępowaniu przed Sądem I instancji ponownie podniosła potrącenia, a w razie jego nieuwzględnienia zarzut zatrzymania kwoty 540.000,00 zł, stanowiącej roszczenie strony pozwanej w stosunku do strony powodowej o zwrot udzielonego powodowi kredytu oraz kwoty 90.088,70 zł stanowiącej roszczenie strony pozwanej o zwrot wynagrodzenia z tytułu korzystania z kapitału.

We wnioskach apelacji i w oparciu o sformułowane tam zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku apelacja była pozbawiona

podstaw, w szczególności, wobec faktu, że przyznanie sobie przez pozwanego w niniejszej sprawie prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem CHF było sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszało interes konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.). Postanowienia wprowadzające do umowy kredytu mechanizm waloryzacyjny miały, jak zważył Sąd odwoławczy, charakter niedozwolony, a tym samym podlegały wyeliminowaniu z wiążącej strony umowy. Przedmiotowa umowa wprowadziła mechanizm indeksacji, kwotę udzielonego kredytu określając poprzez odwołanie się do waluty obcej przewidując jednocześnie, że wypłata powinna nastąpić w złotych. Eliminacja klauzuli przeliczeniowej w takiej umowie sprawiła, w ocenie Sądu II instancji, że nie było wiadome, jaką kwotę powinien wypłacić pozwany. Oznaczało to, że zabrakło niezbędnego elementu konstrukcyjnego stosunku prawnego; nadto niemożliwe było jego uzupełnienie. W grę weszła, zatem, sankcja bezskuteczności względem strony powodowej, w swoich skutkach tożsama z nieważnością całej umowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było opcji uzupełnienia umowy jakimkolwiek innym przepisem prawa. Brak było też możliwości zastosowania art. 41 prawa wekslowego oraz art. 358 k.c.

W efekcie Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 11 kwietnia 2024 r. oddalił apelację.

Pozwany Bank S.A. z siedzibą w W., skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości. Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, poprzez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, tj.: art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13; art. 385¹ § 1 k.c. i § 3 k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i § 3 k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 65 § 1 i 2 k.c.; art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy - Prawo wekslowe, stosowanego na zasadzie *analogii legis*; art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c., oraz art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie do tego punktu kilkudziesięcioma przepisami; art. 69 ust. 3 ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.; art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. oraz w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.; art. 455 k.c.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, ze względu na - istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c., odnośnie do kwestii, „które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytu indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne, a w przypadku stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do ustalania kursu franka szwajcarskiego narusza rażąco interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami: czy abuzywna jest wówczas wyłącznie Klauzula Kursowa określająca sposób ustalenia wartości franka szwajcarskiego, czy też wszystkie postanowienia dotyczące indeksacji kredytu, tj. Klauzula Kursowa i Klauzula Ryzyka Walutowego stanowiąca, że wysokość zobowiązań z umowy kredytu zależna jest od zmiennej na przestrzeni obowiązywania umowy wartości waluty obcej?”; oraz z uwagi na - występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odniesienia się przez Sąd Najwyższy do następujących kwestii: „czy na etapie oceny możliwości obowiązywania umowy po usunięciu postanowienia abuzywnego, tj. na etapie, poprzedzającym etap zastępowania postanowienia abuzywnego przepisem dyspozytywnym, o którym mowa w orzeczeniach TSUE C-26/13 Kdsler, C-260/18 Dziubak i C-932/19 OTP Jelzalogbank Zrt, dopuszczalne jest ustalenie treści umowy (stosunku prawnego) w zakresie, który był regulowany przez abuzywną normę, na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy - Prawo wekslowe lub art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie kilkudziesięcioma przepisami, z których na zasadzie analogii iuris lub analogii legis wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP?”; „czy oceniając możliwości obowiązywania umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, po usunięciu postanowienia abuzywnego zgodnie z prawem krajowym, należy brać pod uwagę stan prawny z: (i) dnia zawarcia umowy, (ii) dnia powstania sporu czy (iii) dnia orzekania?”; „czy jeżeli bez abuzywnego postanowienia umowa kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego nie może obowiązywać, to dochodzi do automatycznej jego substytucji normą dyspozytywną, o ile tylko zastosowanie środków krajowych

zapewnia doprowadzenie do sytuacji jaka miałby miejsce, gdyby umowa nie zawierała tego abuzywnego postanowienia?"; czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który znajduje zastosowanie z mocy prawa (automatycznie) w miejsce abuzywnej Klauzuli Kursowej określającej sposób ustalenia kursu franka szwajcarskiego, na potrzeby operacji związanych z indeksowaniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu?"; „czy rozważając unieważnienie umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej na skutek uznania, że postanowienia odsyłające do tabeli kursów (klauzula kursowa) mają charakter niedozwolony należy mieć na względzie wyłącznie oświadczenie kredytobiorcy, czy badać również, czy określone rozstrzygnięcie prowadzi do zrealizowania celu Dyrektywy 93/13 z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich?".

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, uchYLENIA wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę powódka wniosła o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia do rozpoznania o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, o następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje

sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym, nie ma zatem podstaw, aby się do nich ponownie odnosić (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23, II CSKP 380/23, II CSKP 617/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązywania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami, jednak zaprezentowane tam koncepcje nie zyskały akceptacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

[PG]

[r.g.]